

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat. olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesít: új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányüzletekben.

Számoljunk.

írta: báró Kaás Ivor.

A beteg ember tehetetlenségével vergődünk. Bizonytalan az és borús. Kérdezzük: ki van megelégedve? A miniszterek talán? Ők kevésbé. A miniszterek talán? Ők legkevésbé. A törvényhozók? Tépelődve kérdezzük egymástól, hogy mittévol legyenek? Földesur, gyáros, munkás félve tekint a jövőbe és nyög a drágaság és terhek sulya alatt. Köröskörül határainkon tornyosulnak a felhők, már cikáznak a villámok s dübörgő mennydörgés hirdeti a vihar közeledését.

Számoljunk. Soha a világ kezdete óta nem volt annyi pénze a magyar kincstárnoknak. Soha több jövedelmet nem szedett a finác. Soha többet ki nem adott az állam. Soha kormány úgy nem pazarolt, mint a darabont-kormány. De mindez kevés. Mindez nem elég. Az igények nőnek; a modern kultúra így követeli: Nem tud ennek ellentánni sem az egyén, sem az állam. Mindenki többet akar mutatni és többet költeni, mint amije van és ha neki nincs, költi a másét. Ezt nevezik hitelnek. A polgárok mindent az államtól várnak s az állam a polgároktól. Egyik

se győzi. A polgárok ostromolják a kormányt pénzért beruházásokra, fizetésemelésekre, szubvenciókért, nyugdíjakért, új hivatalokért; s viszont az állam kifosztja a polgárokat. Ez egy circulus vitiosus, melyből nincs szabadulás. A Wekerle-kormány üres kasszákat talált s ezt bejelenté. De azonnal jöttek a reformigények, katonaiak és civilek s meg kellett szavazni a százmilliókat ágyukra, hajókra, iparpártolásra, vasutakra, nehogy a forgalom megálljon, mert tíz évi rablógazdasággal a magyar államvasutak a tönk szélére jutottak. Mikor a pénzügyminiszter az idei költségvetést előterjesztette, bejelenté, hogy új jövedelmi források kellenek. Ezt hívják kiegyezésnek.

Egy esztendő óta alkudoznak és veszekedeznek azon, hogyan rendezzék a gazdasági és pénzügyi viszonyokat Magyarország és Ausztria között. A rövid takarót rángalják le egymásról, hogy beföldjék meztelenségüket. Még nincs deficit, de a minisztertanácsban a szimulát készitik. Kell: a tanitók fizetésrendezésére három és fél millió; a birák fizetésemelésére három és fél millió; a vasutasok fizetésének javítására tizenegy millió; a postások és távirtdaszok fizetése javítására másfél millió;

a katonatiszti özvegyek és árvák nyugdíjának fölemelésére félmillió; a protestáns felekezetek segítségére három millió; a tűzértség létszámemelésére esztendőre, úgy amint Széll követelte, Magyarországra esik hét millió; a véderő-javaslatlalt a két éves katonai szolgálatot úgy tervezik, hogy 40—50 ezer ujonccal több legyen, amelynek százhusz millió költségből Magyarország kvótája negyvenhat millió. Mindössze Magyarországnak a következő néhány év alatt csupán személyi kiadásokban több költsége származik hetvennyolc millióval.

Ebbe nincsenek becsámítva a Duna-Tisza-csatorna kölcsönök kamatai, az iparvállalatok szubvenciója, a vicinális vasutak szubvenciója, sem pedig a katolikus kongrua.

Honnan vegyük a rengeteg pénzt? Ez a kérdés gyöttri Wekerlet. Hát lehet még fölentelni az adókat? Nem kell-e inkább egynémely kisebb adóemeket átengedni a megyék, városok és községek fölségelyezésére? A szentiaús pénzügyminiszter, ki egyszer már segített a deficitet a regáleváltással és italmérsési adóval, eltalálta a módját: be kell hozni a szeszmonopoliumot, a petroleummonopoliumot; ki kell használni a cukorsurtaxot és fölemelni a

A dekadence problémája.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcája. —

írta: Dr. Prohászka Ottokár.

(Vége.)

Tekintsük meg például a dekadence szellemi és társadalmi világát. Idegesség és tettvágy jellemzi, nagy, világos gondolatok nélkül. Az eszmében hinni nem tud s új eredőt még nem ismer. Tolla, mellyel ír, hegyes, éles és mérges; gonosz démon ül rajta, tintája méreg, csunya, sárga harmat. Vésője, mellyel farag, csorba, siklik, kibicsaklik; ecsete szeszélyes s extravaganciákat kanyarít a vászonra, melyeket szimbolumoknak hív, de melyeket senki sem ért; máskor szőrt bocsát ecsete, mint a meszelő. Aki pedig sem tollal, sem vésővel nem dolgozik, egészségtelen ösztönét erőszakban, dinamitos, gyilkos kézzel dolgozó munkában érvényesíti; némelyek, kik a pénzt szeretik, szédélgős spekulációba, mások féktelen nemi életbe fojtják bele életüket s erejüket.

Jézusban sem hinni, az igazságról lemondani, az élvezetet az élet egyetlen tartalmának tartani... ime a legtöbbször a dekadence szellemi világa. Az eszmények csillagos égboltra helyett sötétség terjeng fölöttünk, honnan fejlesztő, vigasztaló, fukasztó fényugár nem hatol hozzánk. E sötétségben az ember gyötéri le az élet érthetetlen napszámát, mint ahogy a bányász szokta legyűrni pislogó mécsé mellett; ez a mi mécsünk értelmünk volna, de amely csak sötétséget világít meg. A munka, a lázas munka azért mégis folyik; zakatolnak a gépek, új, szebb világról beszélnek szarény proféták, de a munka az életet nem tette könnyebbé: nem hozott az

emberek békét és örömet. E nagy hiányban a szenvedély szinte mohó lesz s földet s élvezetet szonjaz; letiporja a becsület s az erkölcs korlátjait s a szabad szerelmmel s a szabad anyasággal álmodik; nemcsak álmodik, de a lázas gondolat tetté váltja s más becsületet s más erkölcsi kodexet tűz ki a nőnek, mint a férfinak; neki szabad minden, annak nem; míg végre a feminizmus azt hirdeti, hogy teljes az egyenlőség. A régi erkölcs helyeti a szabadság s az ideálok iránt kétségbeesett szkepsis kísért s pusztít körülöttünk.

Némelyek a dekadenciát nem fogták föl ily tragikusan, s visszaterést akartak benne látni a romantikához, de ez a romantika legfőlebb az idegek romantikája. Mondják a dekadensekről, hogy finomabb, érzékenyebb, sokoldalubb a lelkük. Ösztöneikben erős ösztönök meggyilatkozását látják, mely a finomított ideálok mélységeiben huz s megvetését akarják látni a dekadenceben az üzleti szellemnek s a mammon imadásának. De ezek az optimisták e szerint egészen mást látnak, mint amit tényleg a dekadence föltüntet. Lovagiaságot s a cselekvés nobilet-ét mi a dekadenceban föl nem találhatjuk, ellenkezőleg siratunk kell a lelkiismeretek elsatnyulását s az erkölcs érzékének elvadásulása jelzi a szocialis dekadenciát.

Ne menjünk messzire. Ne tekintünk az érzékiség ígérteiben szétálló francia társadalmat, nézzünk körül itthon, még pedig azon a téren, hol nem kell filozófolni, disputálni, hanem csak nézni, s bámulni. Tekintsük meg magyar társadalmi életünket. A felszínre jutott ellentétek mindjobbán kiélesedtek, a társadalmi osztályok között a visszavonás, az irigység kapott lábra, a nemzetiségek gyűlölködése fokozódott; a politikai téren élőszoval, a saját útján pedig élesre hogyezett tollal dolgozik a tudatlanság, fontosko-

dás, hiúság, boszúérzés, züllött gondolkodás. Megsnyitette ezt társadalmi életünk a nemzet minden rétegében. A bizalmatlanság, kiméletlenség, elzárkózottság, az ellenséges érzület, az önzés, az eldurvulás az elvadásulást tünetet kerültek mindenütt felszínre. A hazafiságról azelőtt osztálykülömbég nélkül híres magyarságban a haza iránti szeretet lanyhult, a kozmopolitizmusnak mind több nyílt szöszölője akad a hűveinek száma szaporodik. A haza eszménye januári napuságot lett, mely virágzást nem hoz a lelkekre.

Ez a dekadence, mely ugyanilyen tüneteket mutat a világnézet a vallás, az erkölcs zónáiban sötét és hideg minden, s ugyan mi már most a mi állásfoglalásunk a dekadenceval szemben? Az, ami az egészséges ember állásfoglalása a beteggel szemben; látja, hogy beteg, tudja, hogy mi a baja, de nem fekszik le hozzá, nem dől le melléje, hanem élvezzi egészségét, s dolgozik, fárad, hogy a betegből is egészséges ember váljék.

A dekadenceért lelkesülni, extravaganciáért, lázas álmaiért, lázban ragyogó szeméért, profétai utópiáért elragadtatást magunknak szuggerálni nem lehet. Hisztikusok tehetik, egészségesek nem. A vérszegénység lehet ideál, a „sensitiva amorosa” lehet az új érzék, mellyel az embert továbbfejleszteni akarják, de egy egészséges leány különb és több Maeterlincknek mind a hét, vérszegény királykisasszonyánál s azzal az eggyel az emberiség tovább ér, mint ezzel a hittel. A ki erős, természetes idegzet alapján áll s józan esztét orzi, az a modern kultúra képzőművészeinek s egészségtelen, kóros infekciónak ellentáll. Nem hiszi, hogy az örök eszményeket más ideiglenes pótcikkekkel lehessen pótolni; nem hisz egy új erkölcsstanban, mely próbálkozásában kirugja lábaitól a jó és rossz közti különbségnek eddig nélkülözhetlen gyékényét; nem hiszi, hogy léte-

Mai lapunk 4 oldal.

söradót. De mindezt csak úgy lehet, ha fogyasztási adóvonalat állítunk föl Ausztriával szemben. Csak úgy állíthat föl pálinkatarifákat és petrolium tarifát. Ez hát a kiegyezésnek egyik főalkatrésze. A másik a közbelső vám, hogy mi is szedjük az osztrák behozatal után szerződéses harminc milliót, ők is vethessenek a magyar kivitelre ugyanannyit. A harmadik a bankszabadalom, hogy abból legyen nagyobb részesedése a kincstárnak. Ez mind tárgya a kiegyezési alkudozásoknak. De mert mindez mégsem elég, a progresszív jövedelmi adóval akarja pótolni a hiányt.

Am mindezt a polgároknak kell megfizetniük, s ezek nem fogják áldani ezért a magyar kormányt és azt a törvényhozást, mely ezeket megszavazza. Ezért kavarognak a pártok.

És minthogy Ausztria mindezekben érdekelve van, az egész komplexum fölött veszekednek a kormányok, s ezért keletkeznek a válságok hírei.

Álljunk meg s tartsuk le a képet. Kinszenvedés nélkül nincs megváltás. Miért is van szükség megváltásra? Büneink miatt. Nagybűnös politikát folytattunk negyven esztendő óta. A zsidó liberalizmus okozta, hogy örvénybe jutottunk, mely halállal fenyeget. Mikor a darabont-kormány megbukott és a szabadelvűpárt feloszlott, hozsannát zengett a nép és pálmáigakkal kísérté az új kormányt a magyar Jeruzsálembe. Amde az öröklött bajok meg nem szűntek s a magyar nemzet és annak tanácsadói még most sem tértek magukba. Budavárából letekintve erre a szép várostra és a nagy Alföldre, szívünk elszorul és könnyezhetnénk. De nem esünk kétségbe mégsem, mert a jó Isten úgy teremtette meg ezt a világot, hogy nem szakad reánk az égbolt, mert örök törvényei azt fönn tartják.

Visszatekintünk régmúlt időkbe, neme-

halhatatlanság, lélek, Krisztus, heroizmus gyöngye s téves eszmények voltak, inkább azt hiszi, hogy aki ezeket gyöngyöseknek nézi, annak szelleme beteg.

Mély részvétellel viseltetünk az ilyen beteg iránt, melyen megragad kinja és gyötrelme, de kinyájól nem kérünk. Nemesak, hogy nem kérünk, hanem az ellen az örök eszmék fölöttlen átkarolásával védekezünk: mi hiszünk, hogy el ne fajuljunk.

Tudomány, művészet, műveltség nem fog megóvni az elfajulástól, az örök eszméknek terdenálló tisztetete s a vallásos meggyőződésnek bensősége nélkül. Nem fog, mert a tudomány gondolatokat, nézeteket közöl, de a szívet nem érinti, a műveltség a sablont, a formát, a művészet a szépséget szolgálja, melyről nem tudjuk, hogy van-e tartalma; de az erkölcsi elemet, a belső életet ignorálja. Így a tudás gondolat lesz, be nem élet; — hőmeri árny lesz, de nem szerető, meleg lélek; a műveltség szó nélkül a fejre irányul, a szociális élet pedig organizál, szerveket alkot, intézményeket létesít, de az erkölcsöt, a felelősség érzetét, a felelőtlenséget, a türelmet, az áldozatot nem ismeri. Nevelti a megadást, a takarékoságot; éleszi az ismeret-értelem; társada-

volt rajtunk Isten büntetése a fatár és a török, a német és a muszka, a börtön és a bakó. Nem volt-e országunk darabokra törve és eltörölve? Sarcolták a népet és földönfutó lett a magyar, Megfogya bár, de törve nem, élt nemzet e hazán. Ez most is él. S ha megtér, élni fog.

Csak egy a megváltás: a keresztség. Csak egy a Megváltó: a Jézus Krisztus. Csak egy az igazság: az ő tanítása. Nincs más feltámadás, csak Jézus Krisztus, aki él és uralkodik és el nem hagyja azokat, akik őbenne hisznek. Hiába feszítették őt meg, hiába fektették sírba: kikelt ő abból és megjelent sokaknak és megtartotta az emberiséget. Megtartja a magyarokat is, ha hozzátérnek és őt követik.

Csak így, ez az egyetlen mód megmenteni Magyarországot a magyar nemzetnek, ha ismét keresztény lesz és erkölcsi cseiben az marad. Akik ezt valljuk, azokra köveket dobnak, mint dobtak szent Istvánra, az első vértanúra. Mégis ennek hite győzött; És szent Pál, aki a feltámadott Krisztust látta és hirdette, hogy: „Őbenne lakozik az istenségnek minden teljessége”. azt írja nemcsak a kolosszaiaknak, hanem a magyaroknak is, hogy: „Őbenne vagyon válságunk, az ő vére által büneink bocsánata”.

UJDONSÁGOK.

— **Eljegyzések.** *Rupp* Kálmán a székesfehérvári takarékpénztár tisztviselője husvét napján Szombathelyen eljegyezte *Horváth* Janka kisasszonyt.

Atmássy József rövidlárú kereskedő eljegyezte *Marschall* Margit kisasszonyt, *Marschall* Mátyas leányát.

Haut István csöszti tanító eljegyezte *Virág* Amália kisasszonyt Ba.án.

— **Köszönetnyilvánítások.** Fogadj a Oltáregylet m. l. vezetősége úgy a magam valamint hűveim nevében legmélyebb köszönetemet azon

szép egyházi ruhákért, a melyekben templomunkat részesíteni kegyes volt. Isztimér 1907. apr. 2. *Jauky* Ede, esperes-plebános.

Templomunk számára küldött sok egyházi ruhákért hűveim nevében is hálás köszönetemet nyilvánítom az érdemekben gazdag Oltáregyletnek *Beleznay* István esperes-plebános.

A székesfehérvári Oltáregylet 2 remek misemondórúhát és 2 vörös ministránsruhát kegykedelt az alapi egyháznak adományozni. Az egyik kazula a himzés munkának valóságos remeke (készítette gróf Cziráky Antalné). E bőkezű és ritka adományért fogadj a Oltáregylet ez utón is leg-hálásabb köszönetemet. *Látics* György plebános.

— **Tomn Béla hangversenye.** Április hó 14-én a Szent István Teremben tartandó hangversenyéről már megemlékeztünk, mostorát a következőkben adjuk: 1. Mignon. Nyitány. Nagy zenekarra. 2. Bach. Hegedűverseny. Előadja: *Tomn Béla*. 3. Wagner. Határtalan bizalmam... Lohengrinből. Eneklő: *Frycsaj* Richard. 4. Raffi. Cavatina. *Frycsaj* Trümcerei. Uj! Első előadás! Előadja: *Tomn Béla*. 5. Volkmann. Zeneképek. Delibes. *Piccicati*. Előadja: a *Zenekedvelők Egyesülete*. 6. *Vieuxtemps*. Hegedűverseny. Előadja: *Tomn Béla*. — Kezdeté este 8 órakor. E hangversenyre a jegyek április 2-től kezdve kaphatók: *Schmelzer* Jákó Nádor-utcai üzletében. Helyárak: Páholyok 10, 12 és 8 korona. Zsöllye 3 korona. Számozott ülőhely 2 korona. Állóhely 1 korona. Tanulójegy 50 fillér.

— **Birtokvásárlás.** *Pajzs* Gyula rálalmás nagybirtokos, mint értesülünk, egy millió koronáért megvette *Tafler* Kálmán bécsi lakos hevesmegyei, pusztá-fogacsi ezernyolcszáz holdas birtokát.

— **Szigeti Andor**, a székesfehéri szintársulat kedvelt színésze, a ki oly meleg fészket talált magának a székesfehérvári színházról a publikum szívében, — a mint legutóbb hírül adtuk — hastífuszban súlyosan megbetegedett. Állapota rendkívül válságos, de most már — a mint halljuk — túl van a veszélyen. Beszálították ugyanis a Szent György kórházba, a hol a gondos ápolás mihamar visszaadja neki elvesztett egészségét s ha a publikum kénytelen is tőle búcsút venni, a búcsúzás nem lesz örökös.

— **Filharmonikus hangverseny.** A székesfehérvári Zenekedvelők Egyesülete tegnap, husvét hétfőn rendezett estélyével zárta le az idei salsont. A mily szépek voltak az előbbi produkciók, méltán sorakozott hozzájuk ez utolsó est, mint csattanó befejezés.

noni cédrusok gyökerezünk, s viharoknak ellentállunk.

E szempontból reménység tölti el lelkünket magának a dekadencenak jövője iránt. Reményünk az, hogy a dekadencia-nak nincs jövője. Lázás álom, ájúludozás, fölkorbaélt tenger, gomolygó köd, hisztéria nem tarhat örökké. A ködöl napok gyulnak ki, a fölkorbaélt tenger elsimul s iszapjából új világok rétegei képződnek: nézetekre és fölfogásokra, melyek tulfejített ideg-szalakban s hiperkulturális ájúludozásokban bírják alapjukat, jövő nem vár. Tudjuk, hogy a rothadás és haldoklás, a lemondás s lehetetlen megadás világokat nem terem. Világokat örök, eleven, friss, isteni erők teremtenek; — népeket örök eszmények vonzanak; ez erők néha pihennek, ez eszmények néha feledésbe mennek, de akkor is hol volna pihenőjük másutt, mint a népeknek szívében. Ott vannak eltemetve, ott várják föltámadásukat; várják a kalkasszót, mely az ő ébredésüknek és trónfoglalásuknak husvét napját hirdeti s mihejt az megszólal, megértik s megindulnak; „huznak,” mint a vándormadarak, szebb, jobb hazába. a szabadság és boldogság zónái alá!

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ és FISCHL GYULA

CIM-, CIMER-, SZOBAFESTŐ és MÁZOLÓK

Székesfehérvár, Vásártér 17. szám.

== Elvállnak minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett. ==

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

Oly választékossággal volt összcállítva a program, hogy abban mindenki megtalálhatta a kedve szerinti muzsikát.

Zichy grófné énekesszé, a művésznő betegségére felmaradván, meglehetősen kevés idő — alig öt negyedórát — veti igénybe az egész hangverseny s így most azok a kik a zenekedvelők legutóbbi szereplését túl hosszantartónak találták, e tekintetben nem panaszkodhattak.

S e rövidke idő alatt mégis mennyi szépet hallottunk.

Első számúl Wagner mesterdalnokok nyitányát játszotta a körülbelül 65 tagból álló nagy zenekar. E művet Wagner legmesteribb alkotásának legmesteribb alkotásának tartják. Benne a nagy német zenepoéta szerettett germánjainak egyrészt hatalmas nemzeti erejét dicsőíti, másrészt hibáit ostromozza kérelmetlenül.

Az előjáték remekműve a polifonikus zenének, melyben a mester az egész dráma tartalmát szinfonikus jellegzettséggel tárja elénk.

Jól mondják a nagy zeneirok, hogy ha az egész műből csak az egyetlen előjáték marad is meg, akkor is nagyszerű zenei kulturának képét bírónk benne.

A filharmonikusok pompás előadásban mutatták be a hatalmas művet. Az egymásba szövedő, egymást kergető motívumok kombinálása oly bonyolult teszi a játszóokra nézve a munkát, hogy valóban bámulnunk kell a zenekedvelőkön s különösen Frycsaj zseniális vezető képességén. Csakis ritka szorgalmas tanulás s a kitűnő betanítás és vezetés nélkül volt lehetséges így kidomporítani ez óriási előjátékot.

Énnék hatalmas, s különösen a befejezésnél megrázó ereje bizonyára még szebben érvényesült volna kétszerannyi vonással, de hát ez már nem a zenekedvelők hibája.

A műsor 2-ik pontja volt: „Aufforderung zum Tanz.“ E számot tudvalevőleg zongorára szerző Weber, később hangszerelt Berlioz. Az egész egy keringőformában írt zenei jellemkép. A rövid előjátékban a táncos keringőre invitálja választott hölgycé s kezdetét veszi a szilaj ritmusu, majd pedig légtel olvadó dallamu tánc s énnék néhányzori váltakozása után a befejezésben rá ismerünk a táncos bölkolására, köszönetére, amint hölgycé helyére vezet. Sok tüzzel adták elő e számot a filharmonikusok.

Bájos két dolog volt Bocherini Menuettje és Rameau Tombourinja; e XVII. századbéli két kis apróság hallgatása közben valóságilag egy másik világban képzeltek magunkat. Különösen az előbbinek klasszikus egyszerűsége és finomsága érvényesült pompában.

Befejezésül Volkmann „Visegrád“ című ciklusából állott két szám a műsoron, Káldy Gyula színes, brillians hangszerelésében.

Az elsőben a jósnő fenyegető beszedelemről jövendöl, melybe a hazát Szolimán fogja dönteni. A másodikban megjelenik maga e vést hozó. Eleintén csak távolról halljuk a harci nép moraját, majd mind közelebb jön s végre előttünk áll rettegett hadával a felémetes nagyur Szolimán.

A mesterdalnokok után határozatlan ez volt a legszebben előadott szám a műsoron.

Nagy tudású, fáradhatatlan karnagyukat egy hatalmas babér koszorúval lepték meg a Zenekedvelők.

Itt most mi is köszönetet mondunk mindjőknek a szebbnél-sebbs hangversenyekért. Immár beigazolták a zenekedvelők, hogy szép, nagy dolgokra képesek; zárjuk le az évadot azon reményben, hogy a jövőben hasonló élvezetes estékben részesüljünk közönségünket az Egyesület.

— **Rossi Rosina hangversenye.** Rossi Rosinának a csernovitzi opera kiváló énekesnőjének husvét másnapjára hirdett hangversenye elmaradt és április 6-án szombaton este fog megtartani a városi színházban. Az előadásra jegyeket előjegyezni a Krausz dohányüzemében lehet.

— **A dunántúli pénzületi tisztviselők közgyűlése.** A dunántúli pénzületi tisztviselők egyesülete, amelynek székhelye Kaposvár, tegnapielőtt Szombathelyen tartotta meg évi közgyűlését.

A dunántúli pénzületi tisztviselők csak rövid félv év előtt alakították meg Kaposváron egyesületüket s ma már azon a ponton vannak, hogy a tisztviselők égető sürgősségi kérdését, a nyugdíjügyet, továbbá a szolgálati pragmatikát megoldják.

A pénzületeknek kötelességük, hogy tisztviselők ezen mozgalmát szeretettel karolják föl és tegyék magukévá, mert az esetben, ha mindnyájan összetartanak, a siker bizonyára teljes lesz.

A szombathelyi közgyűlésen nagyszámmal jöttek össze a Dunántúli pénzületeinek tisztviselői akik élénk figyelemmel kísérték a közgyűlés mozzanatait.

A közgyűlés a városháza tanácstermében az egyesület elnöke, Markovits Gyula, a komáromi első takarékpénztár igazgatója nyitotta meg.

Elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogy az egyesület aig félv éve, hogy Kaposváron megalakult, mégis ma már második közgyűlését tartja. Ez annak a jele, hogy gyors tempóban megyünk, hogy sérelmeik orvoslását és kívánságaikat megvalósulva láthassuk. Hangsúlyozza, hogy egyesületük nem az igazgatóságok ellen, hanem azokkal karöltve akar eljárni.

A közgyűlés elfogadta Berényi Pál dr. követező indítványát.

1. A vidéki pénzületek tisztviselői azt vallják, hogy anyagi, és erkölcsi jólétük a legszorosabban kapcsolatos a pénzületek erkölcsi, gazdasági és társadalmopolitikai föladataival. Ezen meggyőződésükből kifolyólag teljes bizalommal fordulnak a Magyarországi Pénzületek Országos Szövetségéhez, mint ahhoz a fórumhoz, amely a legnagyobb hivatottsággal örködi a vidéki pénzületeknek imént említett föladatai fölött és kéri: vállalja magának a vidéki pénzületek tisztviselőinek abbéli törekvését, miszerint: a nyugdíjügyek egységese, állásuk jellegének megfelelően és teljes jogvédelmük számbavételével rendeztessek; b) szolgálati viszonyukat pedig szolgálatuk ni voltának megfelelő szabályzatot állapítsa meg.

2. Megkeressük a Magyar Pénzületek Országos Szövetségét, hasson oda, hogy alakuljon meg az ő vezetése mellett és igazgatása alatt a vidéki pénzületek tisztviselői nyugdíjintézménye, mint önálló és kizárólagosan a vidéki pénzületek tisztviselőinek nyugdíjügyét szolgáló országos intézmény. Ezzel kapcsolatban, ha kell ezt megelőzőleg, azonlélki is alapítson nyugdíjpótló intézményt, azon pénzületek tisztviselői számára, akiknek nyugdíja nem halad párhuzamosan évi javadalmaszakkal.

3. Megkeressük a Magántisztviselők Nyugdíjegyesületét, hogy lépjen érintkezésbe a Magyar Pénzületek Országos Szövetségével és tárgyaljon vele abban az irányban, nem volna-e lehetséges a Szövetség ingerenciája mellett módját ejteni annak, miszerint a Magántisztv. Nyugdíjegyesületben a vidéki pénzületek tisztviselői állásuknak és szolgálatuk karakterének az eddigieknel megfelelőbb nyugdíjat biztosíthatassanak maguknak.

— **Ácsok népgyűlése.** Husvét hétfőjén volt az ácsok népgyűlése, melyet öt buzgó elvtárs, névszerint Kőszegi Ferenc, Lerner Kálmán, Kósa István, Bencsik István és a Cseh Józsa handabandázott, öklendezett végig. Mindannyian kifogásolták, hogy kevés a munkabér, nekik több kell, továbbá a munkaadók megszegték a feltételeket, melyben megállapodtak, ezzel szemben kérelmetik, hogy jogaikat meg fogják védeni. Ez értelemben nyújtottak be határozati javaslatot, melyet egyhangulag elfogadtak. (Hát talán lehetne másképp? Tünné-e a szocialista szabadság?) Hanem az a Bencsik István! Kócosoknak mondá mindazokat, kik nem éppen szocialdemokraták. Mondá továbbá, hogy kézzel-lábbal rajta lesznek, hogy a munkaadó és munkás egyforma szép lakásban lakják stb. O pl. minden tekintetben egyenlőségét akar látni. Ilyen forma egy szocialista népgyűlés lefolyása.

— **A hatóság figyelmébe.** A közönség köréből a következő figyelemre méltó sorokat vettük: Tisztelt Szerkesztő Ur!

Mióta szabad királyi városunk hatósága a hirdetményeknek a falakra való ragasztását betiltotta, szóval a hirdetési ügyét „szabályozni” akarta, egy különös helyzet állott elő. Az egész hirdetésügyet egy furcsa közkereseti társaság kerítette a kezébe, a melynek — úgy látszik — nincs egyéb célja, mint hogy a szerencsétlen rája szorulókat kizsebelje s ráadásul vérg bosszanis.

A nevezett közkereseti társaság élén Lurja Aladár dr. a Székesfehérvár és Vidéke, közismert nevén „spenótlap” bokros érdemű darabot szerkesztője, Vészi Peti kebelbarátja áll, a ki egy

látszik, összes szellemi tőkéjét ebbe a vállalatba fektette s miután a Hungária kávéház előtt a „kabaret oszonmázás” gyönyörűségeit emléklapjain elkönyvelte, a hirdetésvállalat osztalékából keresi sebjeire a jól kiérdemelt flastromot. De hát mi közünk nekünk az ő jó hírnevének folytonossági hiányaihoz. Nekünk, a kik — végtelen sajnálkozásuokra az ő közvetítésével — a nagy közönség érdekeit szolgáljuk. Keresse a tapaszt másutt, de ne a mi szerény erszényünkben. En a ki egy temetkezési vállalat tulajdonosa vagyok úgy szólván minden alkalommal a legképtelenebb helyzettel vagyok kénytelen küzdeni: A gyszleveleket rendszeren meg az esti órákban átszolgáltatam a cégnek kifüggesztés végett. Az érdekelteit gyászolók elvárják, hogy ennek fejében már reggel idejében kifüggeszték a szomorú híradást. Alig tudok azonban esetet, hogy ez 10 óra előtt megtörtént volna. Ha panaszkodom, ha méltatlankodom, ha megrendelőim érdekeire hivatkozom, kimosolyognak és félvállról beszélnek hozzám. Azt mondják, hogy menjek máshová. Hova? mikor a nemes város Lurja Aladár dr. kezébe szolgáltatott ki bennünket. Vagy azt mondják, hogy nem érnek rá. Hát keljen fel Lurja dr. ur korábban, hogy annyira beleéle magát a Fejérvári és Vészi Józsa illatkozóba, hogy a reggeli mámor csak a késő órákban száll el szempilláiról? Az ország, meg mi pedig rég kiábrándultunk ám már Fejérváriékből.

Lehetetlen azonban szó nélkül túrnunk azt a példátlan zsarolást, a mit a cég a kénytelen-kelletlen rájaszorulókkal végbevisz. Olyan árakat szabnak, a milyen jól esik nekik. A városi hatóság elég gyenge volt az egész hirdetés ügyet szabad egyezkedés tárgyává tenni, a helyett, hogy valamiféle igazságos tarifát állapított volna meg. Mertörténik pl. hogy a fél a hirdetés árat kérdezi és azt mondják neki, hogy egy hirdetmény ára 15 fillér. Különösen ha a cég ábrázolja, vagy a hirdetés szövege nincs ínyükre. Ha sokalja, könyű rája a feletük: — Tessék máshova menni.

Hova? — mikor az igen tisztelt városi hatóság kényre-kedvre emek a cégnek szolgáltatott ki bennünket. S aztán megteszik ráadásul még azt is, hogy időhöz kötött — de nekik nem tetsző hirdetést két-három nap múlva függesztenek csak ki, akkor, a mikor az 90 százalékban elvesztette már az értékét.

Hát, tisztelt Szerkesztő ur ezt tovább tűrni nem lehet. Ha a városi hatóság nem intézkedik és nem nyújt rá módot, hogy ezen a téren egy egészséges konkurrencia létesülhessen, a közgyűlés elé visszük a panasznkat, itéljen a város törvényhatósági bizottsága, hogy méltányos és igazságos dolog-e a város adófizető polgárait, a kik a vagyonukért becsülettel fáradoznak, kiszolgáltatni egy olyan cégnek, a mely felvirágzását Fejérvári Géza bárónak, illetőleg Vészi Józsinak köszönheti. Avagy igaznak a hírek, a melyeket Lurja Aladár ur darabont-nyomdájáról hallunk, hogy bukófélben van s a nemrég 10—12 emberrel dolgozó „Székesfehérvár legdusabban berendezett,” „legelső” és „legkitűnőbb” nyomdájában 4—5 ember ásitokj már? Mi közünk nekünk ehhez? Miért kelljen a differenciát nekünk fizetni, a kik 48-asok voltunk és gyűlöltük és gyűlöljük a darabontokat minden pereputtyukkal együtt.

egy temetkezési vállalkozó.

— **A szelthamos nyomában.** A Deák Ferenc utcában lakó Tóti Ferencnek nem épen becsületes halálára akadt még január elején Darvai Mór színész személyében. Csendes éjnek idején elemelte gazdjának oráját, ruhaneműit, kelengyit mintegy száz korona értékben és kerekelt oldott. Egy ideig nyoma veszett. Míg a rendőrség buzgon kereste, addig ökegyelme Balaton-Bogláron szinészkedett. Keze csak itt is ragadós maradt. Történt ezek után, hogy a fehérvári állomáson a napokban elfogták egyik balatonföldvári kollégáját, ki aztán kibökentette, hogy az ő Darvai barátja Budapestén a Muzsa kávéházban tartózkodik. A helybeli rendőrség sürgönyére a budapesti rendőrség Darvai urat azonnal letartóztatta. Kiltunt, hogy ez az illető ur nem is Darvai ur, hanem Deutsch Mór, levitézlett kereskedő segéd. A rendőrségnek alapos a gyanuja, hogy ez a Deutsch Mór ugyanaz, aki Schlamadinger Jenő ügyvédől ugyancsak január elején sok értékes holmit lopott. Ennek kidörítésére a rendőrség érintkezésbe lépett a budapesti rendőrséggel.

— **Vendéglő átvétel.** Öv. Emhecht Gyuláné, a Fehér Bárány vendéglő bérloje megvette Balogh N. mostani tulajdonostól a Bank-utcai Szakolcay-féle házat és a benne levő sörcsarnokot. Az átvétel átvételéről május elsőjére történik.

— **Sztrájk.** A szociáldemokrata szabadságnak új gyümölcseről kell beszámolnunk. Kovács István kocsiyarában (Fazekas-utca 4. sz.) négy munkás, Knittelhoffer Ferenc, Kása János, Dobos István, Tóth Pál beszüntették a munkát, mert a kocsiyarás szakszervezete nem tartozó munkást vett fel. Gyönyörű szabadság!

— **Meghívó.** A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 10-én d. e. 11 órakor a Fejérmegyei Takarékpénztár tanácstermében rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Számvevőbizottság jelentése az 1906. évi számadásokról. 2. Titkár jelentése az egyesület 1906. évi működéséről. 3. Haláleset folytán megüresedett igazgató-választmányi tag helyének betöltése. 4. Indítványok.

— **Tilos a köpködés.** Nem egyszer, de százsor, sőt állandóan megbotránkozás tárgyát képezte az az undorító köpködés, a mely ünnepen és vasárnapon a városházterén a tisztességes emberek józólését felhaborítja. Legutóbb Bierbauer Viktor főorvos s majdnem ugyanazon időben Széchenyi Viktor főispán írtak át a hatóság, illetőleg a rendőrség felé, tiltakozván s egyszersmind a radikális orvoslást követelven. A főispán átvételében a legpiszkosabb városnak nevezték e tekintetben óskoronázó városunkat. Hogy az igazságtól nem jart messze, mi tudjuk, a kiknek állandó szomorú tapasztalatai vannak e téren. Ma aztán megjelent a főkapitányi felhívás, a mely a meinyre okos, ép oly szükséges s meg vagyunk győződve, — ha végrehajtódik, ép oly áldásos is lesz. Szól pedig a felhívás a következőképen:

Felhívás. A szt. Ferenc-rendi szerzetesek templomának délkeleti és déli oldalán, egy a városház, Bierbauer-féle ház, valamint a Zichy-ház északi oldalán elvonuló járdákon vasár- és ünnepnapokon főleg a délelőtti órákban évek óta tapasztalt s a gyalog közlekedést még rendőri felügyelet mellett is megakasztó csoportosulás és ezzel kapcsolatosan a járdák undorító betköpködésének megakadályozása forgalmi, de főleg közegészségügyi szempontból felcittán kívánatos, sőt a fertőző és ragályos kórok minél gyakrabban felmerülő eseteiben közegészségügyi indokból most már nélkülözhetlené vált annál is inkább, mivel a csoportosulást előidézők közül az esetleg fennjáró tüdőbetegek köpeteinek felszórásával visszamaradó fertőző anyag levegőbe szállása és a járókelők által belelegzése a kór terjedésének egyik hatalmas eszköze.

Ugyanezért aulított rendőrfőkapitány mint I-ső fokú közegészségügyi hatóság, úgy is mint rendőrhatalóság szakközveim javaslat alapján felhívom mindazokat, kik a fentjelzett csoportosulásban résztvenni szoktak, hogy a városházterén elvonuló összes járdák főleg vasár- és ünnepnapokon a csoportosulástól és álldogástól feltétlenül tartózkodjanak és a fentjelzett közegészségi és szabad közlekedés szempontjából a csoportosulásokat feltétlenül megszüntessék.

Meg kell jegyezmem, hogy ezen kiadott rendelkezés végrehajtására minden törvényes eszközt s így a szükséges rendőri intézkedéseket is fogantatba fogom venni.

Egyidejűleg tudomására hozom a t. közönségnek azt is, hogy amennyiben az ösidőktől fogva a munkás fogadás a városházterén szokott megtörténni, annak terült, illetve helyét a Felmayer-féle ház előtt kiemelkedő térséget és a városházterén kocsiutnak azon részeit jelelem ki, hogy ez értelmű csoportosulásaikkal a kocsi közlekedésnek nagymértű megakadályozására nem szolgálnak. Székesfehérvár, 1907. március 28. Réz István főkapitány.

— **Megint sztrájk.** Sztrájk, erőszak, terrorizmus, Rötch-leítés, Simon-gyilkolás stb. stb. végtelen sorban ezek a tisztés eszközök, melyek boldogulást, jólét hoznak a szociáldemokratáknak. A kocsihívezők gárdája e hibén letette az ecsetet és kalapácsot, elgondolván még is csak jobb nem dolgozni — sztrájkba lépett. Sztrájk-tanyává a Szűcs vendéglőt avatta fel.

Családi ügy. Agoston Lajosné (Börgyárdi) nem valami békés életet élt férjével. Ellettik észirt elég változatos volt. Veszekedtek, elváltak meg. Összemerték. A férj — nem valami szemrevaló legény — örökös féltékenységi mániában szenvedett. Elémi erővel tört ki rajt a féltékenységi düh szombat este, midőn feleségére zárta az ajtót, kezét összekötözte, földreperete, agyba-föbe verte. A súlyosan megbesúult aszszonyt a rendőrség szállította kórházba.

— **Elemelt sajt.** Steierman Mór sajtkereskedő, öreg-utca 9. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségnél, hogy a szombati helipiacon kézikocsijáról ismeretlen tettes 12 korona értékű sajtot elemelt. A rendőrség megindította a nyomozást.

Felhívás a gazdaközönséghez.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület nemcsak azt tüzte céljál, hogy a gazdálkodó közönségnek, vagyis a munkaadónak érdekeit istápolja, hanem, hogy a mezőgazdasági munkásokat is minden tekintetben támogassa. A mezőgazdasági munkásokat jogos követeléseik célérésére segítse és oly esetben, midőn a munkaadó és munkás között nincsen meg a kívánt egyetértés, kölcsönös érdekeik szemelőtt tartásával keresse az ellentétek kiegyenlítésének módját.

Célunk elérése érdekében kifejtett működésünkben első sorban arra törekedtünk, hogy egy a munkaadókat, mint a munkásokat leheto nagy számban csoportosítsuk, hogy így a felmerülő ellentéteket egyesületünk kebelében mintegy a tagok között folytatott tárgyalások alapján lehetőleg simán kiegyenlíthessük.

Dacára ezen törekvésünknek, melyet azon meggyőződésünk vezérelt, hogy a munkaadó és munkás érdeke csakis egy es ugyanaz lehet, mert a megelégedett munkás egyrészt jobb munkát végez, másrészt a sorsával megelégedett munkásra nagyobb megnyugvással bízhatja a munkaadó az elvégzendő munkát, sajnos, nem tudtuk működésünkkel a munkásosztály osztatlan bizalmát megnyerni, és így a munkaadó és munkás közötti ellentétek elsimítása kétszeresen nehéz feladatá lett.

Ezért a munkások, sajnos, nem is gazdasági egyesületünk körül csoportosultak, hanem érdekeik megvédése céljából önálló munkás egyesületeket alakítottak, hogy most már Fejérmegyeének majdnem minden községében működik a „földmunkások szövetségének fiókja”.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület, miután mindenkor megvolt győződve arról, hogy egy a gazdaközönségnek, mint az iparosoknak és kereskedőknek az egyetlen erőssége az egyesületekbe, szervezetekbe való tömörülés, mert így egyesült erővel törekedhetnek céljuk elérésére, csakis örömmel láthatja, hogy a munkások is érdekeik megvédése céljából egymás támogatására szövetségekké lépnék. Ezért egyesületünk a munkás szövetségnek jogos követeléseit elől soha elzárkózni nem fog.

De miután sajnos, az eddig szerzett tapasztalatok azt mutatták, hogy a községenként szervezett földmunkás szövetségek nem mindig helyes eszközökkel törekednek céljuk elérésére es többször előfordult, hogy alapszabályszerű hatáskörüket túllépve, törvénysértésre ízgattak, vagy oly működést fejtettek ki, mellyel a munkásokat, akik munkájukat, melyre vállalkoztak, végezni akarták, megfélemlítették és rá beszélték a munkának abbahagyására, amivel a dolgozó munkásokat kenyérkeresetüktől megfosztották s így nemcsak a munkaadónak okoztak kárt, hanem a munkások érdekeit sem szolgálták, sőt ellenkezőleg a munkások érdekeink ellenére működtek, — a gazdasági egyesület, a munkás szervezetek működését csakis akkor tarthatja megfelelőnek, ha szigorúan az alapszabályokban lefektetett működést fejtik ki.

Megvagyunk győződve, hogy a magyar munkásosztály túlnyomó nagy többsége a munkás egyesületek működését helyesen fogja fel és a szövetségekre való tömörülést csakis azért tartja jónak, mert az együtt működésben látja azt az erőt, mely érdekei megvédésére szükséges és ha fordultak elő eddig a szövetségek működésében

visszaélések; ez csakis a munkások igazgatásával iparszerűleg foglalkozó népszövezetek működésének tulajdonítható.

Ezek a népszövezetek pedig a munkásoknak nem barátai, hanem ellenségei.

Ezek alapján: egyesületünknek oda kell törekednie, hogy minden módon lehetőleg tegye, hogy a szövetségek helyes irányban működhesse nek és hogy azok minden idegen befolyástól menten kizárólag csak a munkások jól felfogott érdekeit szolgálják.

Van szerencsém ezért gazdatársainkat felkérni, hogy mindenki a saját lakhelyén működő munkásszövetség működését éber figyelemmel kísérni és amennyiben a szövetség helyesen működik, annak segítségére lenni, — ha azonban a szövetség hatáskörét túlépve nem a munkások jól felfogott érdekeit működik, úgy arról a hatóságnál és egyesületünknl jelentést tenni sziveskedjék oly célból, hogy egy a hatóságnak, mint nekünk módunkban legyen a visszaélés megtorlásáról intézkedni és a szövetség helyes irányában való működését továbbra biztosítani.

Nagyon reméljük, hogy gazdatársaink kérelmünknek helyt adnak és annak értelmében járnak el, egy a munkások és munkaadók közötti szükséges egyetértést a kölcsönös megértés alapján mindenkoron biztosítani leszünk képesek.

Székesfehérvár, 1907. április 1.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület Elnöke.

IRODALOM.

Az Örökimádás című katolikus folyóirat áprilisi füzete rendkívül dus tartalommal jelent meg, melyből különösen kiemelendők a következő cikkek: Tartalom. Dr. Láng Ince: A szentmise-hallgatás. — Dr. Kis-Erős Ferenc: Az Oltárszentség Jézus Krisztus szeretetének emlékezete. — Pállmann Péter: Hogyan imádtá aqinói szent Tamás az Oltárszentséget? — Innen-onnan. — Bougaud Emil: Az Oltárszentség. — Fischer Agoston: Elmélkedés a legméltóságosabb Oltárszentségről. — Oltáregyesületi ügyek. — Halottaink. — Hirdetések. E valóban éltrevaló folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker. Ulói-ut 75.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona. Ajánljuk t. előfizetőink pártfogásába.

Anyakönyvi statisztika.

1907. évi március hó 23-tól márczius hó 30-ig.

Születés. Született: 8 törvényes fiú, 12 leány; 0 törvénytelen fiú, 0 leány; ezekből halvaszületett törvényes fiú 0, leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 20.

Halálozás. Elhalt: 9 fiú, 7 nő; ezekből 7 éven aluli törvényes fiú 0, leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0, 7 éven felüli fiú 0, nő 7. Összesen 16.

E szerint a születés a halálozást 4-el mulja felül.

Elháltak: Öv. Kovács Józsefné, Harsányi Katalin, r. k. 70 éves Szt. György kórház. — Hérics Mihály r. k. magánzó, 72 éves, Széchenyi-utca, 101 sz. — Végbeli Józsefné, Horváth Julianna, ev. ref. 20 éves, Cserepes-köz 5 sz. — Strausz Józsefné, Weisz Irén, izr. 21 éves, Simor-utca 1 sz. — Kovács Sándor, r. k. földm. napsz. 62 éves, Malom-utca 16 sz. — Várgy Ferenc, r. k. csizmadia-szűdő, 27 éves, Szt. György kórház. — Tukács József, r. k. földm. napsz. 32 éves, Kecsköműt-utca 6. — Zimmermann Fülöp, r. k. nyug. közőshadseregbeli őrmester, 40 éves, Sütő-utca 26. — Öv. Héra Pálné, Kovács Józsa, ev. ref. 79 éves, Széchenyi-utca 86. — Mokler Károly, r. k. asztalos-szűdő, 57 éves, Hal-tér 11. — Szijj János, ev. ref. béres, 72 éves, Szent György kórház. — Öv. Schnetzer Jánosné, Lindermann Mária, r. k. 57 éves, Vörösmarty-tér 12. — Öv. Dörömbözi Ferencné, Lengyel Klára, ev. ref. 88 éves, Kégl György-utca 11. — Kovács Jánosné, Ertl Mária, r. k. 60 éves, Zámoly-utca 32. — Schmid József, r. k. 61 éves, Felsőkirály-sor, 47 sz. földm. napsz.

Kihirdetések: Klíma József, kisbírtokos Jenő Fejérmegye és Szabó Rozália, Székesfehérvár. — Domján János rözöntő, Rákosszentimihály Pestmegye és Bakl Katalin Székesfehérvár. — Csári István iskola-szűdő, Budapest és Szalai Terézia, Székesfehérvár.